Eduskunta/keskeiset valiokunnat

Kannanotto vuoden 2019 valtion talousarvioon

Hämeenkyrön kunta, Ikaalisten ja Parkanon kaupungit ja Kihniön kunta esittävät eduskunnalle, että tarpeelliseksi ja toteutusvalmiiksi osoitettu Hämeenkyrön ohitustie otetaan huomioon vuoden 2019 talousarviossa seuraavalla tavalla:

Valtatie 3 yhteysvälillä Tampere – Vaasa aloitetaan vuonna 2019 Hämeenkyrön ohitustien rakentaminen riittävällä aloitusmäärärahalla ja toteutuminen ajoitetaan vuosille 2020 – 2021. Eduskunnan aiemmin osoittaman rahoituksen perusteella nyt käynnissä oleva Kyröskosken eritasoliittymä valmistuu 2019 lopussa ja siihen liittyvän ohitustien rakentaminen on perusteltua tehdä välittömästi samassa yhteydessä.

Lisäksi kiirehdimme pienempiä, liikenneturvallisuuden kannalta välttämättömiä kolmostien parantamistoimia Hämeenkyrön, Ikaalisten ja Parkanon alueella.

Lisäksi maakunnan liitot Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa sekä Satakunta ovat todenneet: ”Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskusten näkemyksen mukaan valtatien 3 kehittäminen on alueen kiireellisin pääteiden kehittämishanke.”

Perustelut esityksellemme ovat liitteessä.

16.11.2018

Antero Alenius
Kunnanjohtaja
Hämeenkyrön kunta

Kari Tolonen
Kaupunginjohtaja
Ikaalisten kaupunki

Jari Heiniluoma
Kaupunginjohtaja
Parkanon kaupunki

Petri Liukku
Kunnanjohtaja
Kihniön kunta

Valtatie 3 Tampere - Vaasa ja Hämeenkyrön ohitustieinvestoinnin perustelut

Lisää liikenneturvallisuutta todelliseen tarpeeseen

Valtatie 3 liikenneturvallisuuden parantaminen on välttämätöntä. Liikenneviraston liikenneturvallisuustilastot vuodelta 2016 osoittavat, että henkilövahinko-onnettomuudet ja liikennekuolemat ovat Vt3:lla päätieverkon korkeinta tasoa. Keskivuorokausiliikenne on Hämeenkyrön kohdalla 10.983 ajoneuvoa/vrk ja Tampereelle 11.482 ajoneuvoa/vrk ja suunta on kasvava. Korjausvelka on jo nyt huomattava, johon on vaikuttanut osoitettu liikennemäärärahojen vähäisyys Pirkanmaalla.

Nyt valtatie kolme on Hämeenkyrön kohdalla elinkeinoelämän kuljetusten pullonkaula ja haitan poistaminen on välttämätöntä valtatien palvelutason saavuttamiseksi. Tampere on valtakunnallinen liikenteellinen solmukohta ja Hämeenkyrö on osa Suomen kasvukäytävää ja runkoverkkoa ja valtatie 3 osa Eurooppatasoisia liikennereittejä. Suomen kasvukäytävän hallitusohjelmatavoitteisiin on kirjattu: ”Suomen kasvukäytävän valtasuoni on pääradan ohella VT3 osana kansainvälistä E12 tietä. Sen palvelutason ylläpitäminen vaatii jatkuvaa infran ja toiminnallisuuden parantamista vastaamaan nopeasti kehittyvän liikenneteknologian ja uusien palvelujen vaatimuksia. *VT3:n parannuksena on ryhdyttävä Hämeenkyrön ohitustien toteuttamiseen valmiiden suunnitelmien mukaisesti*.”

Yhteysväli Tampere – Vaasa tiesuunnitelmat ovat valmiit ja Liikenne- ja viestintäministeriö on viime keväänä todennut Liikenneviraston tapaan valtatien 3 Tampere–Vaasa välin kehittämisen olevan *yksi tärkeimmistä lähivuosien väyläverkon kehittämishankkeista*. Suunnitelmavalmiuden puolesta hanke on toteutusvalmis. Suunnitelmaan sisältyy merkittävimpänä kohteena Hämeenkyrön kohdalle 4-kaistainen ohitustie (65 M€). Välittömän toteutusvalmiutensa vuoksi kohde ei kilpaile Pirkanmaan muiden investointitavoitteiden kanssa.

Runkoverkkopäätöksen asetusluonnoksessa maanteiden runkoverkkoon kuuluu valtatie 3 osuudella Helsinki -Tampere - Jalasjärvi. Asetuksen liitekartassa Vt3 näkyy runkotieverkon tärkeänä kohteena ja tämä tieosuus on sijoitettu korkeimpaan palvelutasoluokkaan.

Parhaillaan rakennettava Kyröskosken eritasoliittymä ja Hämeenkyrön ohitustie muodostavat kokonaisuuden ja siksi liikenteen pullonkaula poistetaan vain kokonaisuus toteuttamalla. Ohitustielle ei ole 0-vaihtoehtoa sillä myös nykyinen tielinjaus vaatisi kymmenien miljoonien investointeja eikä nykyisen väylän parantamiselle ei ole vaihtoehtoista suunnitelmaa. Ohitustie on välttämätöntä rakentaa ennemmin tai myöhemmin.

Pirkanmaan maakuntahallitus on 9.4.2018 hyväksynyt Pirkanmaan tavoitteet hallitusohjelmaan 2019 - 2023 ja valtion vuoden 2019 talousarvioon. Tieliikenteen osalta siinä on todettu, että VT3:n yhteysväli Tampere-Vaasa tulee saada heti rakentamiseen. Tämä olisi mahdollista ST-hankintamallia käyttämällä, jolloin Kyröskosken eritasoliittymän rakentamisesta päästään suoraan Hämeenkyrön ohitustien rakentamiseen vuosina 2019-2021.

Hämeenkyrön ohitustien investointitarpeet ovat olleet esillä todella kauan, kuten jo 1956 seutusuunnitelmassa, runkokaavassa 1969, seutukaavan rakennesuunnitelmassa 1975 -

1985 ja seutukaavassa 1995. Viimeksi tehdyissä liikennepoliittisissa selonteoissa ohitustie on jäänyt 2-korin kärkeen eikä ole sisältynyt toteutettaviin 1-korin hankkeisiin.

Kasvua elinkeinoelämälle ja lisää työllisyyttä

WSP Finland Oy (professori Jorma Mäntynen 2018) on osoittanut Vt3 merkityksen suureksi elinkeinoelämän ylimaakunnallisille kuljetuksille. Mm. Inex Partners on todennut: ”Emme esimerkiksi kehnolla kelillä voi laittaa isoa HCT-rekkaa (High Capacity Transport) liikenteeseen, vaan liikennöitsijämme käyttää kahta pienempää.” WSP osoitti Vt3 suuren merkityksen varsinkin elintarviketeollisuudelle, teknologiateollisuudelle, rakennusteollisuudelle ja kemianteollisuudelle. Siksi WSP esittää Tampere-Hämeenkyrö 4-kaistaistamista ja perusparantamista Hämeenkyrö-Seinäjoki osuudella. Todettakoon, että MetsäBoard Oy tehdas on Hämeenkyrössä.

Valtakunnalliset elinkeinoelämän kuljetukset näkyvät merkittävänä raskaan liikenteen määränä kolmostiellä koko jaksolla. Parkanon kohdalla raskasta liikennettä on vajaat tuhat rekkaa päivässä. Pirkanmaalla raskaan liikenteen määrä on kasvanut viime vuodesta 5 %:lla, joka on maassa toiseksi eniten.

Liikenteen sujuvuus ja matka-aikojen ennakoitavuus ei tällä hetkellä ole hyvä elinkeinoelämälle ja on heikkenemässä kuljetusmäärien kasvaessa. Nykytilanne ei vastaa niitä tarpeita, joita Suomen Kasvukäytävän liikenteeseen kohdistuu. Siksi tällä tieosuudella on pystyttävä toteuttamaan runkoverkon palvelutaso mahdollisimman pian ja se vaatii valmiiden tiesuunnitelmien toteuttamista mahdollisimman pian. *Valtatieliikenteen ei tule kulkea taajaman sisäisten kiertoliittymien läpi.* Nykytilanne jo estää raskaan liikenteen isoja kuljetuksia. Hämeenkyrössä toimiva paperiteollisuus tarvitsisi luotettavan näkymän kuljetusten sujuvuudesta.

Ohitustien toteutumisen varmistuminen käynnistää heti useiden yrityshankkeiden toteutuksen, jotka ovat nyt ”sitten kun ohitustie tulee” -vaiheessa. Ohitustien eritasoliittymien yhteyteen on jo kaavoitettu uusia yritystontteja, joten työpaikkojen lisääntyminen vaikutusalueella tulee toteutumaan. Valtatieinvestointi ei ole vain infrahanke, vaan sen avulla varmistetaan hallituksen työllisyystavoitteen saavuttaminen.

Kokonaisuuden rakentaminen on valtiontalouden näkökulmasta tehokkainta

Parhaillaan on käynnissä Kyröskosken eritasoliittymän rakentaminen 9,5 m€ rahoituksella ja liittymä valmistuu 2019 lopussa. Ohitustie alkaisi siitä mihin eritasotyömaa päättyy eli ne liittyvät toisiinsa. Myös valtiontalouden näkökulmasta olisi kustannustehokkainta, että rakentaminen tapahtuisi kokonaisuutena ja ohitustien rakentaminen voitaisiin kilpailuttaa jo nyt eikä työmaata ajettaisi alas ja taas käynnistettäisi uudelleen joidenkin vuosien kuluttua. Epätaloudellisinta on se, jos investointi lykkääntyy parlamentaarisen työryhmän ja 12-vuotisen ohjelman valmisteluun, jolloin toteutus saattaa siirtyä kymmenellä vuodella ja valmiit suunnitelmat vanhenevat.

Tärkeintä olisi saada nykyiseltä hallitukselta tai eduskunnalta sitoutuminen siihen, että Hämeenkyrön ohitustien rakentaminen varmistuu ja se alkaa Kyröskosken eritasoliittymän valmistumisen yhteydessä 2019. Käynnistämiseen riittää 15 m€ määräraha ja jäljelle jäävä rahoitustarve 65 m€ voidaan jakaa vuosille 2020 - 2021.

LVM (Mikael Nyberg) on vastannut 21.3.2018 Pirkanmaan liiton, Hämeenkyrön, Ikaalisten, ja Parkanon kirjeeseen ministeri Anne Bernerille ja todennut vastauksessaan mm. seuraavaa:

- Tieosuudella on merkittäviä ongelmia liikenneturvallisuudessa, liikenteen sujuvuudessa ja yleisessä laatutasossa. Tien liikenneturvallisuus on monin paikoin erittäin heikko. *Hankkeen suunnitelmavalmius on hyvä* ja toteuttaminen olisi mahdollista käynnistää nopeasti useissa kohteissa (yhteysvälillä Tampere-Vaasa).

- Hämeenkyrön kohdalla valtatie 3 kulkee nykyisin kunnan taajaman läpi. Taajamassa on useita tasoliittymiä, joista kaksi on pienisäteistä kiertoliittymää. Myös kunnan sisäinen liikenne käyttää valtatietä. Tiheä liittymäväli ja paikallinen lyhytmatkainen liikenne lisäävät valtatien kuormitusta ja alentavat liikenteen sujuvuutta. Tieosuuden nopeusrajoitus on pitkällä matkalla 50-60 km/h. Liikenteen ruuhkautuminen häiritsee henkilöautoliikenteen lisäksi elinkeinoelämän kuljetuksia ja joukkoliikennettä.

- Hämeenkyrön ohitustie –hankkeen tiesuunnitelma on hyväksytty ja lainvoimainen. Hyöty/kustannus-suhde on noin 1,4. Mahdollisen rahoituspäätöksen jälkeen *hankkeen toteuttaminen voidaan käynnistää nopeasti*. Hämeenkyrön kunnan osuus hankkeen kustannuksista on noin 1,8 M€.

- Hämeenkyrön ohitustie –hanke liittyy pohjoisosassaan Kyröskosken eritasoliittymän 1. vaiheen ja ohituskaistan jatkeen rakentamiseen (9,5 M€), joka toteutetaan perusväylänpidon lisärahoituksella (364 M€) vuosina 2018-2019.

- Edellä kuvatussa laajuudessa valtatien 3 Tampere–Vaasa parantaminen kokonaisuutena (138 M€) tai sen mahdollisen 1.vaiheen Hämeenkyrön ohitustien rakentaminen (65 M€) edellyttää kehittämisrahoituksen myöntämistä valtion budjetissa. Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskusten näkemyksen mukaan valtatien 3 kehittäminen on alueen kiireellisin pääteiden kehittämishanke.

- Myös Liikenneviraston näkemyksen mukaan *valtatien 3 Tampere–Vaasa kehittäminen on yksi tärkeimmistä lähivuosien väyläverkon kehittämishankkeista. Suunnitelmavalmiuden puolesta hanke on toteutusvalmis.*

Kasvavat asumisen mahdollisuudet

Nimestään huolimatta uusi ohitustie rakennetaan Hämeenkyrön kunnan päätaajamien väliin ja tuo toteutuessaan asukkaille uusia eritasoliittymiä, kevyen liikenteen väyliä, valaistusta, meluesteitä, siltoja. Nykyisen valtatien varrella ohikulkuliikenne ja melu vähenevät ja asuntorakentamisen mahdollisuudet kasvavat. Hämeenkyrössä pystytään lisäämään yhdyskuntarakenteen tiivistymistä ja asuntorakentamista nykyisen valtatien varressa, kun siltä poistuu suurin ohikulkeva raskas liikenne. Uusi valtatie ei enää kulje maantasaisesti keskellä taajamaliikennettä.

Pirkanmaan uudessa maakuntakaavassa Hämeenkyröön on merkitty kasvutaajamien kehittämisvyöhyke ja myös siihen on merkitty ohitustien tieväylä. Toteutuva tieinvestointi mahdollistaa asumisen lisäämisen nykyisen linjauksen varrella, koska valtatie muuttuu

kaduksi ja selkeyttää koko taajaman tilanteen. Investointi mahdollistaa vihdoin yhdyskuntarakenteen tiivistymisen, jota on vuosikymmeniä tavoiteltu Hämeenkyrössä.

Hämeenkyrössä on 10.600 asukasta mutta 30 minuutin säteellä asuu 114.000 asukasta ja on 34.000 työpaikkaa. Alueellamme on erittäin suuri tarve matkaketjujen kokoamiselle ja monenlaiselle työmatka-, asiointi- ja opiskelijaliikenteelle. Liikennetarpeet suuntautuvat pääosin Tampereen kaupunkiseudulle, rautatieasemalle, Tampere-Pirkkala lentokentälle mutta myös pääkaupunkiseudulle. Valtatieinvestointi liityntäpysäköinteineen tulee mahdollistamaan myös matkaketjupalvelujen suunnittelun.

Myös tieinvestointi voi olla ympäristöteko

Tieliikenteen päästöt ovat Hämeenkyrön kunnassa suurin CO2-päästölähde (41 %). Jos laskenta tehtäisiin todellisilla mittauksilla, päästöt olisivat vielä suuremmat, koska raskas liikenne joutuu usein käytännössä pysähtymään valtatien molemmissa kiertoliittymissä ja taas kiihdyttämään normaaliin nopeuteen. On kiistatonta, että jos raskas liikenne ajaisi saman osuuden tasaisella nopeudella, päästöt olisivat huomattavasti pienemmät.

Päästövähennysten kiistattomat vaikutukset jäävät tällaisessa väylähankkeessa aivan liian vähäiselle huomiolle. Samoin mahdollisuudet sähköisen liikenteen latausasemiin ja liikennekaasun jakeluun ovat jääneet liian vähälle huomiolle. Kun varmuus ohitustieinvestoinnin toteutumisesta saadaan, käynnistyvät myös suunnitelmat sähköautojen tehokkaista latausasemista ja liikennekaasun jakelusta. Nämä liittyvät myös liityntäpysäköintipaikkojen suunnitteluun ja joukkoliikenteen käytettävyyden parantamiseen. Hämeenkyrön kunta Hinku-foorumiin kuuluvana kuntana korostaa, että väyläinvestointi on parhaimmillaan myös ympäristöinvestointi.

Lisäksi tulee huomata, että jo nyt rakenteilla oleva Kyröskosken eritasoliittymä ja varsinkin ohitustie lisäisivät ympäristön ja vesiensuojelun tasoa, koska suojaukset puuttuvat nyt kokonaan nykyiseltä valtatieltä.

Rahoitus on osoitettavissa budjetin sisältä

Edellä mainitussa WSP Oy:n lausunnossa esitetään ajatus, että liikenneinvestointien rahoitukseen kerättäisiin 10 vuoden ajan vuosittain 1 mrd euroa yritystuista. Valtatie 3:n ja Hämeenkyrön ohitustien merkitys elinkeinoelämälle on niin kiistaton, että investoinnin toteuttaminen em. tavalla olisi konkreettista yritystukea monelle toimialalle.

Lisätiedot:

Antero Alenius
Kunnanjohtaja
Hämeenkyrön kunta
antero.alenius@hameenkyro.fi